

దక్షిణాపథ వార్తాపత్రి

సెప్టెంబర్ 2025

సంపుటి - 02

సంచిక - 09

సాంప్రదాయకంగా మన దేశంలో విద్యకు దక్షిణాన ఉన్న భూమి దక్షిణాపథంగా పరిగణించబడుతుంది. భారతీయ ఏకాత్మత స్ఫూర్తిగా సమాజాన్ని, మారుతున్న కాలాన్ని ప్రతిబింబిస్తూ గొప్ప రాజకీయ చరిత్ర, సంస్కృతి, సంప్రదాయాలు, ప్రజలు, స్ఫూర్తిదాయక చిహ్నాలను సంగ్రహించడం, సమీకరించడం దక్షిణాపథం పేరిట నడిపే ఈ బులెటిన్ లక్ష్యం. రాష్ట్రాల పరంగా చూస్తే దక్షిణాపథం ప్రస్తుత ఆంధ్రప్రదేశ్, గోవా, కర్ణాటక, కేరళ, మహారాష్ట్ర, పాండిచ్చేరి, తమిళనాడు, తెలంగాణ రాష్ట్రాలను సూచిస్తుంది. ప్రస్తుతమున్న మధ్యప్రదేశ్, చత్తీస్ గఢ్ మరియు ఒడిషాలోని కొన్ని ప్రాంతాలు కూడా దక్షిణాపథం క్రిందికే వస్తాయి. ఈ ప్రాంతాల విషయాలు ఈ బులెటిన్ లో ప్రస్తావిస్తున్నాము.

అనంత చతుర్దశి (సెప్టెంబర్ 6)

భాద్రపద మాసంలో ప్రకాశవంతమైన పక్షంలో 14వ రోజున ఆచరించే అనంత చతుర్దశి వ్రతం, విష్ణువు స్వరూపమైన పద్మనాభ భగవానుడి ఆవిర్భావానికి అంకితం చేయబడిన ఒక ఘనమైన హిందూ పండుగ. ఈ పవిత్ర దినం విశ్వం యొక్క శాశ్వత స్వభావాన్ని మరియు దైవిక

అనంతమైన రూపాన్ని సూచిస్తుంది, భక్తులను పద్మనాభ భగవానుడి రక్షణ మరియు స్థిరమైన శక్తికి దగ్గర చేస్తుంది. ఈ పండుగను జరుపుకోవడం ఆధ్యాత్మిక పునరుద్ధరణ, భక్తి మరియు దైవిక ఆశీర్వాదాలను పొందడమే.

పద్మనాభ అనే పేరుకు 'నాభిలో కమలం ఉన్నవాడు' అని అర్థం, ఇది ప్రభువు యొక్క పోషకుడి విధిని విమర్శనాత్మకంగా ముందుకు తీసుకువెళుతుంది. భగవంతుడు పద్మనాభుడు పడుకోవడానికి అనుమతించే సర్పం అనంతుడు, మరియు అనంతుడు అనంతాన్ని సూచిస్తాడని గమనించాలి ఇది దైవత్వం యొక్క కాలాతీత అంశాన్ని మరింతగా సూచిస్తుంది.

అనంత చతుర్దశి వ్రత పండుగలో, ప్రజలు పద్మనాభుడు అందించిన రక్షణకు మరియు వారికి ఆహారం ఇచ్చినందుకు తమ కృతజ్ఞతను ప్రదర్శిస్తారు. ఈ విష్ణువు రూపాన్ని పూజిస్తే, వారు రక్షించబడతారు, వారి ఆధ్యాత్మిక అవసరాలను తీర్చుకోవచ్చు లేదా వారు కోరుకున్న ప్రతిదాన్ని పొందవచ్చు అనే నమ్మకం ప్రగాఢంగా ఉంది. అందువల్ల, పద్మనాభ భగవానుడి అభివ్యక్తికరణ అత్యంత గంభీరమైన క్షణం. ఇది దైవిక సార్వత్రిక మరియు శాశ్వతమైన సార్వభౌమాధికారంపై భక్తుడి విశ్వాసాన్ని బలపరుస్తుంది.

అనంత చతుర్దశి వ్రతాన్ని ఆచరించడానికి తరతరాలుగా వస్తున్న నిర్దిష్ట భక్తి ఆచారాలకు కట్టుబడి ఉండాలి. ఈ వ్రతం శరీరం మరియు ఆత్మ యొక్క శుద్ధిని సూచించే ఆచార స్నానంతో ప్రారంభమవుతుంది. దీని తరువాత

పద్మనాభ భగవానుడి ప్రతిమ లేదా చిహ్నాన్ని ఉంచే పూజా ప్రాంతాన్ని ఏర్పాటు చేస్తారు. పూజను ఎంతో భక్తితో నిర్వహిస్తారు మరియు భక్తులు పండ్లు, పువ్వులు మరియు మిఠాయిలు వంటి వస్తువులను భగవంతుడికి సమర్పిస్తారు.

వ్రతంలో అత్యంత ముఖ్యమైన అంశాలలో ఒకటి అనంత సూత్రాన్ని తయారు చేయడం మరియు కట్టడం. సాధారణంగా పత్తి లేదా పట్టుతో తయారు చేయబడిన ఈ పవిత్ర దారం పురుషుల కుడి చేతి మణికట్టు చుట్టూ మరియు స్త్రీల ఎడమ చేతి మణికట్టు చుట్టూ కట్టబడుతుంది. దారంలోని 14 ముడులు 14 ప్రపంచాలను సూచిస్తాయి మరియు దారాన్ని కట్టడం అనేది భక్తుడు ప్రతిజ్ఞ పట్ల నిబద్ధతను మరియు శ్రీ పద్మనాభ భగవానుడిచే రక్షించబడాలనే వారి కోరికను సూచిస్తుంది. అనంత సూత్రం దైవంతో భక్తునికి ఉన్న సంబంధాన్ని గుర్తు చేస్తుంది.

అనంత చతుర్దశి వ్రతంలో ఉపవాసం మరొక కీలకమైన అంశం. భక్తులు సాధారణంగా రోజంతా కఠినమైన ఉపవాసం పాటిస్తారు, అవసరమైతే నీరు లేదా పాలు మాత్రమే తీసుకుంటారు. ఉపవాసం, శరీరం మరియు మనస్సును శుద్ధి చేసుకునే మార్గంగా పరిగణించబడుతుంది, తద్వారా భక్తుడు రోజంతా ఆధ్యాత్మిక అంశాలపై పూర్తిగా దృష్టి పెట్టడానికి వీలు కల్పిస్తుంది. అనంత వ్రత కథ పారాయణం ఆచారంలో ముఖ్యమైన భాగం. ఈ కథ వ్రతం యొక్క ప్రాముఖ్యత మరియు ప్రయోజనాలను వివరిస్తుంది మరియు శ్రీ పద్మనాభ భగవానుడి శక్తి మరియు కృపను గుర్తు చేస్తుంది.

ఈ వ్రతాన్ని నిజాయితీగా ఆచరించే భక్తులు శ్రేయస్సు, మంచి ఆరోగ్యం మరియు ఆధ్యాత్మిక వృద్ధిని పొందుతారు. వ్రత సమయంలో కట్టబడిన అనంత సూత్రం, ఒక రక్షిత తాయెత్తు, ఇది భక్తుడిని ప్రతికూల ప్రభావాల నుండి కాపాడుతుంది మరియు వారి శ్రేయస్సును నిర్ధారిస్తుంది. అనంత చతుర్దశి వ్రతాన్ని దైవిక శాశ్వతమైన మరియు అనంతమైన స్వభావాన్ని లోతుగా అర్థం చేసుకోవడానికి ఒక మార్గంగా కూడా భావిస్తారు. శ్రీ పద్మనాభుడిని గౌరవించడం ద్వారా, భక్తులు తమ జీవితాల్లో దైవిక శక్తి మరియు దాని ఉనికిని గుర్తిస్తారు.

www.dakshinapatha.com

www.csisindia.com

దక్షిణాపథ స్టడీస్ బులెటిన్

ఈ పత్రిక లో దక్షిణాపథ యొక్క ఆర్థిక సామాజిక సాంస్కృతిక రాజకీయ చరిత్ర పై మీ వ్యాసాలు ప్రచురించాలంటే సంప్రదించండి

For publishing your articles on Socio Cultural political and Economic history of Dakshinapatha please contact research@csisindia.com

Contact : +917075881925

గాడిచర్ల హరిసర్వోత్తమ రావు (జన్మతిథి, సెప్టెంబర్ 14)

1883 సెప్టెంబర్ 14 న కర్నూలులో భాగీరథి బాయి, వెంకటరావు దంపతులకు గాడిచర్ల హరిసర్వోత్తమ రావు జన్మించారు. వారి మూర్వీకులు ప్రస్తుత వైఎస్ఆర్ జిల్లా సింహాద్రిపురం గ్రామానికి చెందినవారు. వారిది పేద కుటుంబం. కర్నూలు, గుత్తి, నంద్యాలలో ప్రాథమిక, ఉన్నత విద్య చదివాడు. ఇంకా చదువుకునే ఆర్థికస్థైర్యం లేకున్నప్పటికీ, ప్రతిభా పాఠశాలల సహాయంతో 1906లో మద్రాసు లో ఎం.ఎ డిగ్రీ పూర్తి చేసాడు. తరువాత రాజమండ్రిలో ఉపాధ్యాయ శిక్షణ పొందుతుండగా, 1907లో స్వాతంత్ర్య ఉద్యమంలో ప్రవేశించాడు. రాజమండ్రిలో బిపిన్ చంద్ర పాల్ చేసిన ఉపన్యాస స్ఫూర్తితో విద్యార్థులంతా వందేమాతరం బ్యాడ్జిలు ధరించి తరగతికి వెళ్ళారు. వీరికి నాయకుడైన సర్వోత్తమరావును కళాశాల నుండి బహిష్కరించడమే కాక, ఆయనకు ఎక్కడా ఉద్యోగమివ్వరాదని ప్రభుత్వం ఉత్తర్వులు ఇచ్చింది.

ఆ తరువాత ఆయన పత్రికా రంగంలోకి అడుగు పెట్టాడు. స్వరాజ్య అనే తెలుగు పత్రికను ప్రారంభించి, బ్రిటిషు పాలనపై విమర్శలు ప్రచురించేవాడు. 1908లో తిరునెల్వేలిలో పోలీసు కాల్పుల్లో ముగ్గురు మరణించినపుడు క్రూరమైన విదేశీ పులి (Cruel Foreign Tiger) అనే పేరుతో ఆయన రాసిన సంపాదకీయంపై ప్రభుత్వం కోపించి, ఆయనకు మూడేళ్ళు ఖైదు విధించింది. ఆ విధంగా ఆయన ఆంధ్రులలో ప్రప్రథమ రాజకీయ ఖైదీ అయ్యాడు. వెల్లూరు జైలులో, బందిపోట్లు, గజదొంగలూ ఉండే గదిలో ఆయనను బంధించి, అమానుషంగా వ్యవహరించింది, బ్రిటిషు ప్రభుత్వం. జైలు నుండి విడుదల అయ్యాక కూడా ఆయనపై ప్రభుత్వ నిఘా ఉండేది. ప్రజలు ఆయనతో మాట్లాడటానికి కూడా భయపడేవారు.

1914లో బాలగంగాధర తిలక్ యొక్క హోం రూల్ లీగ్ కు ఆంధ్ర రాష్ట్ర కార్యదర్శిగా హరిసర్వోత్తమ రావు విస్తృతంగా ప్రచారం చేసాడు. 1924లో కాకినాడలో జరిగిన కాంగ్రెసు సభల సమయంలో హిందూస్థానీ సేవా దళ్ ఏర్పాటులో ఆయన ప్రముఖపాత్ర వహించాడు.

1927లో కాంగ్రెసు అభ్యర్థిగా నంద్యాల నియోజక వర్గం నుండి మద్రాసు కౌన్సిల్ కు ఎన్నికయ్యాడు. ఆంధ్ర విశ్వవిద్యాలయ సెనేట్ సభ్యునిగా కూడా పనిచేసాడు.

1930 నుండి రాజకీయ కార్యక్రమాలు తగ్గించుకుంటూ, తనకెంతో ప్రీతిపాత్రమైన గ్రంథాలయోద్యమం వైపు దృష్టి మరల్చాడు. ఆంధ్ర గ్రంథాలయ సంస్థకు 1934 నుండి జీవితాంతం అధ్యక్షుడిగా ఉన్నాడు. గ్రంథాలయ కార్యకర్తలకు, వయోజన విద్యా ఉపాధ్యాయులకు ఉపయోగపడే పుస్తకాలు రచించాడు. వారికి శిక్షణా శిబిరాలు నిర్వహించాడు.

ఆంధ్ర రాష్ట్ర ఉద్యమంలో చురుకైన పాత్ర పోషించాడు. 1952లో జరిగిన అఖిలపక్ష సదస్సుకు ఆయన అధ్యక్షత వహించాడు. దాని తరువాత రాష్ట్రమంతా విస్తృతంగా పర్యటించి ఉద్యమాన్ని తీవ్రతరం చేసాడు. ప్రత్యేక ఆంధ్ర రాష్ట్రమే కాక, సమైక్య ఆంధ్ర ప్రదేశ్ రాష్ట్రం ఏర్పాటు కూడా చూసి, 1960 ఫిబ్రవరి 29 న గాడిచర్ల హరిసర్వోత్తమ రావు మరణించాడు. ఆయన స్మారకార్ధం విజయవాడలో సర్వోత్తమ భవనం వెలసింది.

గాడిచర్ల హరిసర్వోత్తమ రావు పత్రికా రచయితగా, సంపాదకుడిగా, పుస్తక రచయితగా చేసిన కృషి బృహత్తరమైనది. తెలుగుతో పాటు ఇంగ్లీషు, తమిళం, మరాఠీ మొదలైన భాషలు కూడా ఆయనకు వచ్చేవి. ఎం.ఎ చదివే రోజుల్లోనే మొదలైన ఆయన సాహితీ వ్యాసంగం, జీవితాంతం కొనసాగింది. ఎన్నో కొత్త పదాలు సృష్టించాడు. ఆయన సాహిత్య కృషిలో కొన్ని విశేషాలు:

ప్రముఖ దినపత్రిక ఆంధ్ర పత్రికకు ఆయన తొలి సంపాదకుడు. 1916 నుండి 1918 వరకు ఆయన సంపాదకుడుగా ఉన్నాడు.

ది నేషనలిస్ట్, మాతృసేవ, ఎడల్ట్ ఎడ్యుకేషన్ రివ్యూ, కొముది, ఆంధ్రవార్త అనే పత్రికలకు కూడా సంపాదకత్వం నిర్వహించాడు. మహిళల సమస్యలు పరిష్కారం కోసం “సౌందర్యవల్లి” అనే పత్రిక నడిపాడు.

మద్రాసు గ్రామ పంచాయితీ అనే పత్రిక యొక్క తెలుగు, తమిళ, ఇంగ్లీషు ప్రతులకు సంపాదకుడిగా ఉన్నాడు.

జి. హెచ్.ఎస్ పేరుతో హిందూ పత్రికకు వ్యాసాలు రాసాడు.

స్పిరిట్యువల్ స్పెడెశీ నేషనలిజం అనే పుస్తకం రాసాడు.

ఆయన రాసిన శ్రీరామ చరిత్ర అనే పుస్తకాన్ని 11 వ తరగతికి ఉపవాచకంగా ప్రభుత్వం తీసుకున్నది.

ఆయన రచించిన పౌరవిద్య అనే పుస్తకాన్ని మద్రాసు ప్రభుత్వం 1 నుండి 6 తరగతుల వరకు పాఠ్యపుస్తకంగా నిర్ణయించింది.

ఆయన వ్రాసిన అబ్రహాము లింకను చరిత్ర (1907) అనే పుస్తకాన్ని కొమఱ్ఱాజు వెంకటలక్ష్మణరావు సంకలించి విజ్ఞాన చంద్రికా గ్రంథమాలలో భాగంగా ప్రచురించారు.

తన సాహిత్య కృషిలో భాగంగా హరి సర్వోత్తమ రావు కొత్త పదాలను సృష్టించాడు. మచ్చుకు కొన్ని:

రాయలసీమ కు ఆ పేరు పెట్టింది ఆయనే . 1928లో కర్నూలు జిల్లా నంద్యాలలో జరిగిన ఆంధ్ర మహాసభలో ఆయన ఈ పేరు పెట్టాడు. అప్పటి వరకు దీనిని దత్తమండలం (%జవనవన%) అని పిలిచేవారు.

సంపాదకుడు, భావకవిత్వం అనే పదాలను పరిచయం చేసింది కూడా ఆయనే.

ఎం.ఎ డిగ్రీ పొందిన ఆంధ్రులలో ఆయన రెండవవాడు.

ఎం.ఎస్.సుబ్బలక్ష్మి (జన్మతిథి, సెప్టెంబర్ 16)

కర్ణాటక సంగీత ఝరి..ఎన్నటికీ వాదని మల్లెల సౌరభ సంగీత సుగంధం..ఎం.ఎస్. సుబ్బలక్ష్మి, సూర్యచంద్రులు ఉన్నంత వరకూ ఆమె సంగీతం అలరారుతుంది. ‘ఎం.ఎస్.సుబ్బలక్ష్మిగా పేరుగాంచిన మదురై షణ్ముఖవడిపు సుబ్బలక్ష్మి. ప్రముఖ కర్ణాటక

సంగీత విద్వాంసురాలు, గాయని, నటి. భారతదేశ అత్యున్నత పౌరపురస్కారమైన భారతరత్న పురస్కారాన్ని పొందిన మొట్టమొదటి సంగీత కళాకారిణి, ఆసియా నోబెల్ ప్రైజ్ గా పరిగణించే రామన్ మెగసెసే పురస్కారం పొందిన తొలి భారతీయ సంగీత కళాకారిణి ఎం.ఎస్ సుబ్బులక్ష్మి.

1916 సెప్టెంబర్ 16న మదురైలో జన్మించింది ఈ మధుర గాంధర్వ కళాకారిణి. ఆమె ఆహార్యం ఎన్నటికీ మరువరానిది. నుదుటన కుంకుమతో..తలలో ఎప్పుడూ మల్లెపూలతో గొంతెత్తి పాడుతున్న ఆమె ఆహార్యం భారతీయుల గుండెల్లో చిరకాలం నిలిచిపోతుంది. 11 డిసెంబర్ 2004న చెన్నైలో కన్నుమూశారు సుబ్బులక్ష్మి.

తమిళనాడు మదురైలో సుబ్రహ్మణ్య అయ్యర్, వీణావాద్య విద్వాంసురాలు షణ్ముఖవడివు అమ్మాళ్ కు 1916 సెప్టెంబర్ 16 న జన్మించింది సుబ్బులక్ష్మి. చిన్నారి సుబ్బులక్ష్మిని ఆమె తల్లి ముద్దుగా కుంజమ్మ అని పిలుచుకునేవారు. ఆమెకు తల్లి ఆది గురువు. పదేళ్ళ వయస్సులో సుబ్బులక్ష్మి సంగీత ప్రస్థానం ప్రారంభమైంది. సుబ్బులక్ష్మి శుద్ధ సంప్రదాయ కుటుంబంలో జన్మించింది కనుక తన జీవితకాలమంతా ఆమె భారతీయ సంప్రదాయాన్ని, సంస్కారాన్ని అమితంగా ప్రేమించేది. ఏ కారణం లేకుండా తనను టీచరు కొట్టిందనే కోపంతో బడికి వెళ్ళడం మానేసారు చిన్నారి సుబ్బులక్ష్మి. సెమ్మంగుడి శ్రీనివాస అయ్యర్ వద్ద సంగీతం నేర్చుకుంది. తన ప్రతిభతో చాలా తక్కువ సమయంలోనే భారతజాతి గర్వించతగ్గ అంతర్జాతీయ సంగీత సామ్రాజ్యంగా ఎదిగింది. 1926 లో 10 సంవత్సరాల వయసులో గుడిలో పాటలు పాడడంతో తన తొలి సంగీత ప్రదర్శన ప్రారంభమై, అటు పిమ్మట సంగీత ప్రియులను తన మధుర స్వరంతో సంగీతంలో ఓలలాడించింది.

సుబ్బులక్ష్మిలోని ప్రతిభను గుర్తించిన తల్లి మధురై నుంచి చెన్నైకి చేరుకోవటంతో ఆమె జీవితంలో మరో అధ్యాయం ప్రారంభమైంది. 1933 లో మద్రాస్ సంగీత అకాడమీలో తన మొట్ట మొదటి సంగీత కచేరీకి శ్రీకారం చుట్టింది.

సంగీతపరంగా సుబ్బులక్ష్మి జీవితంలో ఇది ఒక మలుపైతే తన గురువు, మార్గదర్శి, ఆనంద వికటన్ పత్రిక సీనియర్ ఎడిటర్ క్యూబీవ్, స్వాతంత్ర్య సమరయోధుడు, జాతీయవాది అయిన త్యాగరాజన్ సదాశివన్ తో 1940 లో ఆమె ప్రేమవివాహం మరో అధ్యాయం అని చెప్పక తప్పదు.

సదాశివన్ తొలిభార్య కుమార్తె రాధనే ఆమె పెంచుకున్నారు. 1938 సంవత్సరంలో సేవాసదనం సినిమా ద్వారా సుబ్బులక్ష్మి సినీ సంగీత ప్రపంచంలో అడుగుపెట్టింది. సదాశివన్ సినీ నిర్మాత కూడా కావడంతో సుబ్బులక్ష్మి సినీ సంగీత జీవితానికి ఎటువంటి ఆటంకాలు రాలేదు. 1940 వ సంవత్సరంలో శకుంతలై అన్న తమిళ సినిమాలో ఆమె తొలిసారిగా గాయక నటిగా తెరపై కనిపించింది. 1945 వ సంవత్సరంలో నిర్మించబడిన 'మీరా' చిత్రం హిందీలో పునర్నిర్మించబడి కూడా విజయవంతం కావడంతో సుబ్బులక్ష్మి పేరు భారతదేశమంతటికీ సుపరిచితమయింది. 'మీరా' సినిమాలోని ఆమె నటనకు, గాన మాధుర్యానికి జాతీయ, అంతర్జాతీయ ప్రశంసలు లభించాయి. అదే ఆమె ఆఖరి సినిమా. భక్తిగాయనిగా సుబ్బులక్ష్మి పేరు ప్రఖ్యాతులు ప్రపంచ వ్యాప్తంగా విస్తరించడంలో సదాశివన్ కృషి ఎంతో ఉందనే విషయం మరచిపోకూడదు.

తిరుపతిలో సుబ్బులక్ష్మి పాడుతుంటే స్వయంగా అమ్మవారే పాడుతున్నట్లు భావించేవారు. నిండైన విగ్రహం, భారతీయతకు ప్రతీకగా పట్టుచీరతో, నుదుటి మీద ఎర్రటి కుంకుమబొట్టు, చేతుల నిండా గాజులు, కళ్లకు నిండుగా

కాటుక, కొప్పు, కొప్పు నిండా మల్లెపూలు, చేతిలో తంబూర పట్టుకొని సంగీత కచేరీ ప్రారంభించగానే శ్రోతలు ఆమె గానలహరిలో మునిగిపోయేవారు.

కర్ణాటక సంగీతంలో ముఖ్యంగా ఆధ్యాత్మిక గానంలో ఆమె శైలి విశిష్టమైనది. గానం ధ్యానంలా సాగేది. పదికి పైగా భాషల్లో ఎన్నో కృతులను, కీర్తనలను, శాస్త్రీయ, లలిత గీతాలను, భజనలు, జానపద గేయాలు, మరాఠీలో అభంగాలు, దేశభక్తి గేయాలు కూడా పాడారు. ఏ భాషలో పాడినా అదే తన మాతృభాష అన్నట్లుగా స్పష్టమైన భాషా సుడికారంతో భావయుక్తంగా ఆలపించడం సుబ్బులక్ష్మి ప్రత్యేకత. శృతి, లయ, ఆలపనతో పాటు భావాన్ని, భక్తిని సమపాళ్ళలో వ్యక్తీకరించడంతోపాటు పామరులను సైతం శాస్త్రీయ సంగీతంతో మెప్పించడం ఆమెకు మాత్రమే సాధ్యం! ముఖ్యంగా సంక్లిష్ట సమాసాలతో కూడిన సంస్కృత భాషలోని భావం దెబ్బతినకుండా అలవోకగా ఆలపించడం ఆమె సాధన ద్వారా సాధించుకున్న గొప్ప వరం. త్యాగరాజు, ముత్తుస్వామి దీక్షితార్, శ్యామశాస్త్రి వంటి సంగీత దిగ్గజాలు రూపొందించిన గీతాలకు సుబ్బులక్ష్మి తన గాత్రం ద్వారా ప్రాణం పోశారు.

ఐక్య రాజ్య సమితిలో తొలిసారిగా పాడిన గాయనిగా చరిత్ర సృష్టించారు సుబ్బులక్ష్మి. రాయల్ ఆల్బర్ట్ హాల్, లండన్లో ప్రదర్శన యిచ్చినపుడు ఇంగ్లండ్ రాణిని కూడా తనయురాలిని చేసి ఆమె ప్రశంసలు పొందారు సుబ్బులక్ష్మి. ఆమె సంగీతం..పాటల గురించి చెప్పుకోవాలంటే ఒక యుగం కూడా సరిపోదు.

పెరియార్ రామస్వామి నాయకర్ (జన్మతిథి, సెప్టెంబర్ 17) దేశ ఐక్యతకు ముప్పు తెచ్చే ద్రవిడ ఉద్యమం

పెరియార్ గా ప్రసిద్ధి చెందిన ఈ.వి. రామస్వామి నేతృత్వంలోని ద్రవిడ ఉద్యమం దక్షిణ భారతదేశంలో సామాజిక సంస్కరణలకు ఒక శక్తిగా తరచుగా చర్చించుకుంటారు. అయితే, అతని చర్యలు మరియు సిద్ధాంతాలను నిశితంగా పరిశీలిస్తే భారతదేశ ఐక్యతకు ముప్పు కలిగించేవిగా మరియు సనాతన ధర్మాన్ని అవమానించే కలతపెట్టే వారసత్వం బయటపడుతుంది.

పెరియార్ అనుచరులు తరచుగా ఆయనను సామాజిక న్యాయం యొక్క విజేతగా చిత్రికరిస్తారు, కానీ ఆయన చర్యలు వేరే కథను చెబుతాయి. ఆయన ఉద్యమంలో బ్రాహ్మణులకు వ్యతిరేకంగా మరణ బెదిరింపులు, భారత రాజ్యాంగం మరియు జాతీయ జెండాను తగలబెట్టడం మరియు గణేశుడి విగ్రహాలను అపవిత్రం చేయడం వంటి సనాతన ధర్మం పట్ల వ్యతిరేకత కలిగించేవిగా ఉంటాయి. ఈ చర్యలు కేవలం నిరసనలు కావు, భారతదేశ సాంస్కృతిక మరియు ఆధ్యాత్మిక వారసత్వాన్ని అణగదొక్కడానికి చేసిన ఉద్దేశపూర్వక ప్రయత్నాలు.

హిందూ దేవాలయాలలో, ప్రసాదాన్ని సాంప్రదాయకంగా పూజారులు వంటి ఆధ్యాత్మిక సేవకు తమ జీవితాలను అంకితం చేసిన వారికి ముందుగా అందిస్తారు, తరువాత భక్తులందరికీ పంపిణీ చేస్తారు. ఈ ఆచారం వివక్ష కాదు, వారి నిబద్ధతకు గల గౌరవాన్ని ప్రతిబింబిస్తుంది. ఈ సంప్రదాయాన్ని అణచివేత కథనంలోకి మార్చడానికి పెరియార్ చేసిన ప్రయత్నం సనాతన ధర్మాన్ని కించపరచాలనే అతని పథకాన్ని తెలియజేస్తుంది.

పెరియార్ చర్యలు మతపరమైన విమర్శలకు మించి పూర్తిగా భారత వ్యతిరేక భావాలకు విస్తరించాయి. భారత రాజ్యాంగం మరియు జాతీయ జెండాను

తగలబెట్టి, అవి దక్షిణ భారతీయులపై ఉత్తర భారత ఆధిపత్యాన్ని సూచిస్తాయని ఆయన అన్నారు. ఇటువంటి చర్యలు భారతదేశ ఐక్యతను విచ్ఛిన్నం చేయడమే కాకుండా ప్రమాదకరమైనవి కూడా. భారతదేశం నుండి తమిళనాడును మినహాయించి ప్రత్యేక ద్రావిడ దేశం అనే పెరియార్ దార్శనికత, హిందూ-ముస్లిం ఐక్యతను దెబ్బతీసేందుకు ప్రయత్నించిన మహ్మద్ అలీ జిన్నా విభజన వ్యూహాలకు ఏమాత్రం తీసిపోదు.

స్వాతంత్ర్య దినోత్సవం మరియు గణతంత్ర దినోత్సవాలను దక్షిణ భారతీయులకు “శాపాలు”గా ఆయన భావించడంలో భారతదేశ సార్వభౌమాధికారం పట్ల ఆయనకున్న వ్యతిరేకత మరింత స్పష్టంగా కనిపిస్తుంది.

1952లో పెరియార్ చేసిన అత్యంత దిగ్భ్రాంతికరమైన చర్యలలో ఒకటి, విగ్రహాలకు దైవిక శక్తి లేదని ఆరోపిస్తూ గణేశ విగ్రహాలను ధ్వంసం చేయడం. ఇది మతపరమైన భావాలపై దాడి మాత్రమే కాదు, మత విశ్వాసాలను రక్షించే భారత రాజ్యాంగం ప్రకారం నేరపూరిత చర్య. 1954లో, రామాయణాన్ని వ్యతిరేకిస్తూ, రాముడి చిత్రాలను తగలబెట్టడానికి ప్రయత్నించాడు, కానీ అరెస్టు చేయబడి జైలు పాలయ్యాడు. ఈ చర్యలు సనాతన ధర్మం పట్ల ఆయనకున్న లోతైన ద్వేషాన్ని ప్రతిబింబిస్తాయి.

ద్రవిడ మున్నేట్ర కజగం (DMK) వంటి పార్టీలలో పెరియార్ ప్రభావం కొనసాగుతోంది. 1968లో, అప్పటి ముఖ్యమంత్రి CN అన్నాదురై ప్రభుత్వ కార్యాలయాల నుండి హిందూ దేవతలను తొలగించాలనే పెరియార్ డిమాండ్ కు అంగీకరించారు. ఇది తమిళనాడు ప్రజా రంగం నుండి సనాతన ధర్మాన్ని తుడిచిపెట్టే ఎజెండాను సూచిస్తుంది. సంస్కరణల ముసుగులో భక్తులను తప్పుదారి పట్టించడం కొనసాగించే దక్షిణ భారతదేశంలోని హిందూ వ్యతిరేక శక్తుల విస్తృత కథనంతో ఇది సరిపోతుంది.

పెరియార్ అనుచరులు తరచుగా పురాతన ఋషి మనువు రచించిన పవిత్ర హిందూ గ్రంథమైన మనుస్మృతిని బ్రాహ్మణులకు మాత్రమే ప్రయోజనం చేకూర్చే సాధనంగా విమర్శిస్తారు. మనుస్మృతిని అణచివేతకు చిహ్నంగా రూపొందించడం ద్వారా, పెరియార్ బ్రాహ్మణ వ్యతిరేక భావాన్ని రేకెత్తించాడు మరియు ఉత్తర మరియు దక్షిణ భారతీయుల మధ్య విభేదాలను మరింతగా పెంచాడు.

కలెక్టర్ వర్సె ఆఫ్ పెరియార్ అనే పుస్తకం ఆయన నిజమైన వ్యక్తిత్వాన్ని, భావజాలాన్ని బయటపెడుతుంది. ఆయన ఉద్యమం సంస్కరణ గురించి కాదు - విభజన, ద్వేషం మరియు భారతదేశ సాంస్కృతిక మరియు ఆధ్యాత్మిక వారసత్వం తూలనాడడానికే.

తెలంగాణ విమోచన దినోత్సవం (సెప్టెంబర్ 17)

కేంద్ర ప్రభుత్వం సెప్టెంబర్ 17ను హైదరాబాద్ విమోచన దినోత్సవంగా ప్రకటించింది. స్వాతంత్ర్యం తర్వాత పూర్వపు రాచరిక రాష్ట్రాన్ని భారత్ లో విలీనం చేయడానికి కృషి చేసిన వారి త్యాగాలను ఇది గుర్తుచేస్తుంది. నిజాం పాలించిన హైదరాబాద్, సెప్టెంబర్ 17, 1948న అధికారికంగా భారతీయ యూనియన్ లో చేరింది. మహారాష్ట్ర మరియు కర్ణాటక రాష్ట్రాలు సెప్టెంబర్ 17ని అధికారికంగా విమోచన దినోత్సవంగా పాటిస్తాయి.

పూర్వపు రాచరిక రాష్ట్రంలో శంభాజీనగర్ (ఔరంగాబాద్), బీడ్, హింగోలి, జల్పా, లాతూర్, నాందేడ్, ఉస్మానాబాద్, మరియు పర్ణానీ జిల్లాలు, కర్ణాటకలోని కలబుర్గి, బళ్లారి, రాయచూర్, యాద్గిర్, కొప్పల్,

విజయనగరం మరియు తెలంగాణ ప్రాంతాలతో కూడిన నేటి మహారాష్ట్రలోని మరల్వాడా ప్రాంతం ఉన్నాయి.

స్వాతంత్ర్యం తరువాత, సంస్థానాలు భారత్ లో లేదా పాకిస్తాన్ లో చేరడానికి

ఒక ఎంపిక ఇవ్వబడింది. హైదరాబాద్ ను అసఫ్ జాహి రాజవంశం యొక్క ఏడవ నిజాం మీర్ ఉస్మాన్ అలీ ఖాన్ పాలించాడు. నిజాం స్వతంత్ర పాలకుడిగా కొనసాగాలని కోరుకున్నాడు, విఫలమైతే అతను పాకిస్తాన్ లో చేరాలని ఆశించాడు. ఇస్లామిక్ పాలకుడు ఇస్లామిక్ దేశంలో చేరాలని కోరుకున్నప్పటికీ, మెజారిటీగా ఉన్న హిందూ పౌరులు భారత్ లోనే ఉండాలని కోరుకున్నారు.

బ్రిటిష్ వారు నిజాం రాజ్య హోదా కోసం చేసిన విజ్ఞప్తిని తిరస్కరించారు మరియు ఆగస్టు 15 తర్వాత అప్పటి భారత హోం మంత్రి సర్దార్ వల్లభాయ్ పటేల్ నిజాంకు మూడు నెలలు గడువు ఇచ్చారు. నిజాం పాకిస్తాన్ లో చేరని సర్దార్ పటేల్ కు హామీ ఇవ్వబడినందున వేచి ఉండాలని నిర్ణయించుకున్నారు. రాష్ట్రంలో ఇస్లామిక్ ఆధిపత్యాన్ని కొనసాగించడానికి అంకితమైన సంస్థ అయిన MIM (ఇత్తిహాద్-ఉల్-ముసిల్మీన్) (AIMIM పూర్వీకుడు) కు కాసిం రజ్వీ నాయకత్వం వహించాడు మరియు నిజాంను ప్రభావితం చేశాడు. రజాకార్లు MIM యొక్క సైనిక విభాగం.

రజాకార్లు ఒక ప్రైవేట్ మిలీషియా. వారు నిజాంకు వ్యతిరేకంగా స్వాతంత్ర్య సమరయోధులు చేసే ఏ విధమైన అసమ్మతిని అయినా అణచివేశారు. హిందూ తిరుగుబాట్లు మరియు ఉద్యమాలను అణచివేయడానికి నిజాం రజాకార్లకు స్వేచ్ఛా హస్తం ఇచ్చాడు. నిజాం అధికారం పొందిన తరువాత, రజాకార్లు గ్రామీణ తెలంగాణలో భయానక పాలనను ప్రారంభించారు.

రజాకార్లు ఒక గ్రామం నుండి మరొక గ్రామానికి వెళ్లి హిందువులను హత్యలు, అత్యాచారాలు, సామూహిక మతమార్పిడులు చేశారు. హైదరాబాద్ ను ముస్లిం మెజారిటీ రాష్ట్రంగా మార్చడమే వారి లక్ష్యం. రజాకార్లు హిందువులను జాతిపరంగా మారణహోమం చేయడం హిందూ జాతి చరిత్రలో అత్యంత రక్తపాత అధ్యాయాలలో ఒకటి.

తెలంగాణలోని వీర బైరంపల్లి గ్రామం ఉదాహరణ రజాకార్లు ప్రచారం చేసిన క్రూరత్వాన్ని సమచితంగా చూపిస్తుంది. గ్రామంలోకి చొరబడటానికి ఇస్లామిక్ దళాలు చేసిన మూడు ప్రయత్నాలను గ్రామస్తులు విజయవంతంగా తిప్పికొట్టారు, కేవలం వడిసెలు వంటి ముడి ఆయుధాలను ఉపయోగించి. రజ్వీ నేతృత్వంలోని రజాకార్లు వారి నాల్గవ ప్రయత్నంలో గ్రామంలోకి చొరబడ్డారు.

బతుకమ్మ పండుగ కొనసాగుతున్నందున గ్రామస్తులు నిరాయుధులుగా ఉన్నారు. గ్రామ సరిహద్దులోని మట్టి కోట వద్ద కాపలాదారులను కాల్చి చంపారు. ఆ తర్వాత రజాకార్లు గ్రామస్తులను ఊచకోత కోశారు. హిందూ బాలికలను నగ్నంగా ఊరేగించారు, మహిళలపై కనికరం లేకుండా అత్యాచారం చేశారు, పురుషులను కాల్చి చంపారు మరియు అనేక దేవాలయాలను దోచుకున్నారు.

భారతీయ సైన్యం జోక్యం చేసుకుని ఇస్లామిక్ దళాలను ఓడించే వరకు రజాకార్లు ప్రజలను భయభ్రాంతులకు గురిచేస్తూనే

ఉన్నారు. రజాకార్ల దురాగతాలను అంతం చేయడానికి మరియు ఇస్లామిక్-కమ్యూనిస్ట్ రాజ్య స్థాపన భయంతో సైన్యం సెప్టెంబర్ 1948లో ఆపరేషన్ పోలోను ప్రారంభించింది.

150 గ్రామీణ తెలంగాణ గ్రామాల్లో ఇస్లామిక్ క్రూరత్వం కారణంగా 40,000 మందికి పైగా పౌరులు భారత్ మధ్య ప్రావిన్సులలో ఆశ్రయం పొందవలసి వచ్చింది. శరణార్థులు తమ భూమిని తిరిగి పొందేందుకు తరచుగా దాడులు చేశారు.

జవహర్ లాల్ నెహ్రూ నియమించిన సుందర్ లాల్ కమిటీ రాష్ట్రంలో మొత్తం మరణాల సంఖ్య 30,000-40,000 గా అంచనా వేయగా, స్వతంత్ర పరిశీలకులు ఈ సంఖ్య 200,000 కంటే ఎక్కువగా ఉంటుందని అంచనా వేశారు. సర్దార్ పటేల్ పట్టుబట్టడంతో, ఆపరేషన్ పోలోను ప్రారంభించడానికి నెహ్రూ సైన్యానికి అధికారం ఇచ్చారు. ఐదు రోజుల ఆపరేషన్ సెప్టెంబర్ 13న ప్రారంభించబడింది.

సెప్టెంబర్ 13 (మొదటి రోజు): భారత సైన్యం యొక్క ఏడవ బ్రిగేడ్ మరియు హైదరాబాద్ మొదటి పదాతిదళం ఉదయం 4 గంటలకు రాష్ట్రంలోకి ప్రవేశించిన తర్వాత షోలాపూర్-సికింద్రాబాద్ హైవేలోని నల్లర్ కోట వద్ద ప్రారంభ యుద్ధంలో పోరాడాయి. సైన్యం బోరి నదిపై ఉన్న కీలకమైన వంతెనను స్వాధీనం చేసుకుంది, తరువాత రెండవ సిక్కు పదాతిదళం కోటలోని హైదరాబాద్ స్థానాలపై దాడి చేసింది.

లెఫ్టినెంట్ కల్నల్ (లెఫ్టినెంట్ కల్నల్) రామ్ సింగ్ నేతృత్వంలోని 9 డోగ్రా స్ట్రైక్ ఫోర్స్ హైదరాబాద్ లోపల 61 కి.మీ దూరంలో ఉన్న ఉమర్గే పట్టణానికి చేరుకుని సాయంత్రం 3 గంటలకు పట్టణాన్ని భద్రపరిచే రజాకార్లను ఓడించింది. ఈలోగా, ఇతర ఆర్మీ రెజిమెంట్లు (మూడవ అశ్వీకదళం, పద్దెనిమిదవ కింగ్ ఎడ్వర్డ్ అశ్వీకదళం, తొమ్మిది పారా ఫీల్డ్ రెజిమెంట్లు, పది ఫీల్డ్ కంపెనీ ఇంజనీర్లు, 3/2 పంజాబ్ రెజిమెంట్ 2/1 గూర్ఖా రైఫిల్స్, 1 మేవార్ పదాతిదళం మరియు అనుబంధ యూనిట్లు) ఇస్లామిక్ దళాలను ఓడించి తుల్షాపూర్ ను స్వాధీనం చేసుకున్నాయి.

మొదటి రోజు భారతీయ సైన్యం విస్తారమైన భూభాగాలను స్వాధీనం చేసుకుని, పశ్చిమ సరిహద్దులోని హైదరాబాద్ లపై భారీ ప్రాణనష్టం కలిగించడంతో ముగిసింది. రజ్వీ దళాల నుండి గట్టి ప్రతిఘటన ఉన్నప్పటికీ (లెఫ్టినెంట్ జనరల్) రుద్ర దళం కోడార్ కు చేరుకోగలిగింది.

సెప్టెంబర్ 14 (2వ రోజు): టెంపెస్ట్ స్వాద్రస్టు నిజాం దళాలు దాగి ఉన్న మార్గాన్ని క్రియర్ చేసిన తర్వాత భారత దళాలు ఉమర్గే నుండి రాజేశ్వర్ చేరుకున్నాయి. తూర్పు భాగంలోని భారతీయ దళాలు వివిధ అడ్డంకుల కారణంగా నెమ్మదించాయి. మేజర్ జనరల్ డిఎస్ బ్రాన్ నేతృత్వంలోని దళాలు నేటి శంభాజీనగర్ (అప్పటి ఔరంగాబాద్)ను విజయవంతంగా స్వాధీనం చేసుకున్నాయి. అయితే, హైదరాబాద్ దళాలు జల్నాలో గట్టి ప్రతిఘటనను ప్రదర్శించాయి.

సెప్టెంబర్ 15 (3వ రోజు): గూర్ఖాల ఒక కంపెనీ జల్నాను ఆక్రమించగా, మిగిలిన సైన్యం లాతూర్ మరియు తరువాత మోమినాబాద్ కు వెళ్లింది. సుద్రాయిపేట వద్ద వైమానిక దాడులు సైన్యం ముందుకు సాగడానికి మార్గాన్ని సుగమం చేశాయి. రజాకార్లు మూసి వంతెనను ధ్వంసం చేయడం ద్వారా భారతీయ దళాల పురోగతిని ఆలస్యం చేయడానికి ప్రయత్నించారు. భారతీయ దళాలు త్వరగా వంతెనను మరమ్మతులు చేసి, నార్కట్ పల్లి వద్ద

రజాకార్లను ఓడించడం ద్వారా ఆ రోజును గొప్పగా ముగించాయి.

సెప్టెంబర్ 16 (4వ రోజు): లెఫ్టినెంట్ కల్నల్ రామ్ సింగ్ టాస్క్ ఫోర్స్ ఒక మందుపాతర ఉన్న క్షేత్రం కారణంగా నెమ్మదించినప్పటికీ జహీరాబాద్ వైపు బయలుదేరింది. ఇస్లాంవాదులను ఎదుర్కోవడానికి సైన్యం 75 ఎంఎం తుపాకులను రప్పించిన తర్వాత భారతీయులు రజాకార్ల ఆకస్మిక దాడులను విజయవంతంగా అధిగమించారు.

సెప్టెంబర్ 17 (5వ రోజు): ఐదవ రోజు ఉదయం నాటికి, భారతీయ సైన్యం భారీ ప్రాణనష్టం కలిగించింది మరియు హైదరాబాద్ దళాలను మరియు రజాకార్లను అన్ని వైపులనుండి పూర్తిగా ఓడించింది. నిజాం కాల్పుల విరమణ ప్రకటించిన తర్వాత సెప్టెంబర్ 17న సాయంత్రం 5 గంటలకు సాయుధ పోరాటం ముగిసింది. మేజర్ జనరల్ సయ్యద్ అహ్మద్ ఎల్ ఎడ్రూస్ నేతృత్వంలోని హైదరాబాద్ రాష్ట్ర దళాలు సికింద్రాబాద్ లో జయంత్ నాథ్ చౌదరి నేతృత్వంలోని భారతీయ దళాలకు లొంగిపోయాయి. సెప్టెంబర్ 18న సాయంత్రం 4 గంటలకు లొంగుబాటు కార్యక్రమం జరిగింది.

1948లో ఆపరేషన్ పోలో విజయవంతంగా పూర్తయిన తర్వాత MIM ని నిషేధించారు. రజ్వీ 1948 నుండి 1957 వరకు జైలు శిక్ష అనుభవించాడు మరియు విడుదలైన తర్వాత, అతను పాకిస్తాన్ కు వెళ్లి అక్కడ ఆశ్రయం పొందాడు. రజ్వీ MIM నాయకత్వాన్ని అబ్దుల్ వాహిద్ ఒవైసీకి అప్పగించి వెళ్లిపోయాడు.

సర్దార్ పటేల్ ఆదేశించి సకాలంలో చేపట్టిన చర్య వల్ల ఇస్లామిక్ శక్తులచే చెప్పలేని దారుణాలకు గురవుతున్న హైదరాబాద్ హిందువులు రక్షించబడ్డారు. ఇది చరిత్ర పాఠ్యపుస్తకాల నుండి తప్పిపోయిన హిందూ చరిత్రలోని మరో అధ్యాయం.

అలంపూర్ జోగులాంబ ఆలయం

భారతదేశంలో వెలిసిన అష్టాదశ శక్తిపీఠాలలో 'అలంపూర్ జోగులాంబ' ఐదవది. ఇది తెలంగాణ రాష్ట్రంలోని ఆలంపూర్ ప్రాంతంలో వుంది. సతీదేవి పై దవడ దంతాలు ఇక్కడ పడ్డాయంటారు. భక్తులకు రక్షణనిచ్చి, సదా వారి గృహాలను కాపాడే దేవతగా, తమ ఇళ్ళ వాస్తుదోషాలను పోగట్టే గృహ చండిగా, దుష్టదృక్కులనుంచీ, దుష్ట శక్తులనుంచీ కాపాడే దేవతగా ఈ అమ్మవారిని కొలుస్తారు. అష్టాదశ శక్తిపీఠాల ఆవిర్భావం వెనుక పరమశివునితో కూడాన పురాణాధార ప్రాచుర్యమంలో ఉంది.

క్రీస్తు శకం 6వ శతాబ్దంలో ఈ ఆలయాన్ని చాళుక్యరాజులు నిర్మించారు. అత్యద్భుతమైన గోపురాలు, వాటిపై ఉన్న శిల్పకళ, స్తంభాలు అప్పటి నిర్మాణశైలికి సజీవ సాక్ష్యంగా ఉన్నాయి. 9వ శతాబ్దంలో జగద్గురువు శ్రీ శంకరాచార్యులవారు ఇక్కడ శ్రీ చక్రాన్ని ప్రతిష్ఠించారంటారు. 14వ శతాబ్దంలో బహమనీ సుల్తాన్ ఈ ఆలయంపై దాడి చేసి ధ్వంసం చేశారు. అయితే, ఈ దాడిలో ఆలయం దెబ్బతిన్నా, జోగులాంబ అమ్మవారు, ఆమె శక్తి రూపాలైన చండీ, ముండీలను సమీపంలోని బాలాబ్రహ్మేశ్వర స్వామి ఆలయంలో దాచిపెట్టారు. అప్పటినుంచి 2005 వరకూ అమ్మవారు ఇదే ఆలయంలో కొలువై పూజలు అందుకున్నారు. 2005లో కొత్త ఆలయాన్ని నిర్మించి అమ్మవారని పునప్రతిష్ఠించారు.

శివుని భార్య సతీదేవి తన తండ్రి దక్షుడు చేపట్టిన యజ్ఞానికి వెళ్లి అక్కడ అవమానాల పాలవుతుంది. దీంతో తీవ్ర మనోవేదనకు గురైన ఆమె అక్కడే ప్రాణత్యాగం చేస్తుంది. విషయం తెలుసుకున్న శివుడు వెంటనే ఆ ప్రదేశానికి

చేరుకుని.. భార్య మీదున్న ప్రేమతో ఆమె మృతదేహాన్ని తన భుజాన ధరించి లోకసంచారం చేస్తుంటాడు. అదే సమయంలో.. శివుని వరప్రసాదంతో మృత్యువును జయించానన్న అహంకారంతో తారకాసురుడు అనే రాక్షసుడు ముల్లోకాలను పట్టి పీడిస్తుంటాడు. శివవీర్య సముద్భవంతో జన్మించి, కన్యకల పాలచేత పెంచబడ్డ వాడివల్ల తప్ప మరెవరి చేతిలోనూ మరణం సంభవించదన్న వరం తారకాసురుడుది.

ఇటు చూస్తే సతీ వియోగంతో శివుడు అనంత బాధలో ఉంటాడు. పార్వతీదేవిని శివుడు పెళ్లాడితే వారికి పుట్టబోయే కుమారస్వామి వల్లే, తారకాసురుడు చనిపోతాడని దేవతలకు తెలియడంతో వారు శివుడిని అందుకు ఒప్పిస్తారు. కానీ, మొదటి వివాహ బంధం నుంచి శివుడు విముక్తి కావాల్సి ఉంటుందని పరాశక్తి చెబుతుంది. దీంతో విష్ణుమూర్తి తన విష్ణు చక్రంతో సతీదేవి మృతదేహాన్ని ఖండిస్తాడు. మొత్తం పద్దెనిమిది భాగాల్లో ఊర్ధ్వ దంతం పడిన చోటు ఆలంపూర్. ఇక్కడే అమ్మవారు జోగులాంబగా అవతరించారు. కావాల్సి ఉంటుందని పరాశక్తి చెబుతుంది. దీంతో విష్ణుమూర్తి తన విష్ణు చక్రంతో సతీదేవి మృతదేహాన్ని ఖండిస్తాడు. మొత్తం పద్దెనిమిది భాగాల్లో ఊర్ధ్వ దంతం పడిన చోటు ఆలంపూర్. ఇక్కడే అమ్మవారు జోగులాంబగా అవతరించారు.

దేవీ శరన్నవరాత్రులు (సెప్టెంబర్ 22 నుండి)

వసంత నవరాత్రులు, ఆషాఢ నవరాత్రులు, శరన్నవరాత్రులు, మాఘ నవరాత్రులు అనే పేర్లతో సంవత్సరంలో నాలుగుసార్లు ఈ అమ్మ వారి నవరాత్రులను ఉత్సవాలుగా జరుపుకుంటారు. చైత్ర శుద్ధ పాడ్యమి నుంచి నవమి వరకూ జరిగే నవరాత్రులను వసంత నవరాత్రులు అని అంటారు. ఆషాఢ శుక్లపక్షంలో జరిపే నవరాత్రులను ఆషాఢ లేదా గాయత్రి లేదా శాకంబరి నవరాత్రులు అంటారు. మాఘమాసంలో తొమ్మిది రూపాలలో మాఘ శుక్ల పక్షాన జరుపు కునే నవరాత్రులను మాఘ నవరాత్రులు లేదా గుప్త నవరాత్రులు అంటారు. ఈ మూడు నవరాత్రులను అన్ని ప్రాంతాల వారు నిర్వహించక పోవచ్చు కానీ శరత్ కాలంలో వచ్చే శరన్నవరాత్రులను దేశమంతటా ఘనంగా జరుపుకుంటారు కనుకనే ఈ నవరాత్రులకు అంత ముఖ్యమైన ప్రాముఖ్యం ఏర్పడింది.

నవరాత్రులలో మొదటి మూడు రోజులు దుర్గా స్వరూపాన్ని ఆరాధించి అరిషడ్వర్గాలను, తదుపరి మూడురోజులు లక్ష్మీ స్వరూపాన్ని ఆరాధించి సిరిసంపదలను, చివరి మూడు రోజులు సరస్వతి రూపాన్ని ఆరాధించి జ్ఞానాన్ని పొందవచ్చు. ఈ క్రమంలో నవరాత్రులలో దేవిని పూజించి వాటికీ తగ్గ ఫలితాలు పొందవచ్చునని పెద్దలు చెప్తుంటారు.

అతి ప్రాంతీయ ఆచారాలను బట్టి నవరాత్రులలో దేవీ అలంకారాలు చేస్తారు. బాలాత్రిపురసుందరి, అన్నపూర్ణాదేవి, గాయత్రీదేవి, శ్రీమహాలక్ష్మీదేవి, సరస్వతీదేవి, దుర్గా, మహిషాసుర మర్దినీ, శ్రీరాజరాజేశ్వరీదేవిగా 9 రోజులూ 9 రూపాలలో అమ్మవారిని కొలుస్తారు. ఉత్తర భారతంలో మాత్రం శైలపుత్రి, బ్రహ్మవారిణి, చంద్రఘంటా, కూమ్బాండ, స్కంధమాత, కాత్యాయని, కాళరాత్రి, మహాగౌరి, సిద్ధిధాత్రి లాంటి తొమ్మిది రూపాలలో అమ్మవారిని పూజిస్తారు.

దశ హారా అంటే పదిరోజుల పండుగ! పది పాపాలను నాశనం చేసేది అని అర్థం. అదే దసరాగా వాడుకలోకి వచ్చింది. త్రిశక్త్యాత్మకంగా అమ్మవారు

పూజలు అందుకుని పదవరోజున అపరాజితాదేవిగా కొలువు తీరుతుంది. ఆశ్వయుజ శుక్ల దశమినాటి సాయం సంధ్యాసమయాన్నే విజయకాలం అంటారు. అది సర్వ కార్యసాధకమైన సమయం.

ఈ నెలలో ముఖ్యమైన రోజులు:

1. చంద్రగ్రహణం, సెప్టెంబర్ 7
2. మహాలయ పక్షాలు ప్రారంభం, సెప్టెంబర్ 8
3. సరస్వతీ పూజ, సెప్టెంబర్ 29
4. దుర్గాష్టమి, సెప్టెంబర్ 30

ఈ పత్రిక లో దక్షిణాపథ యొక్క ఆర్థిక సామాజిక సాంస్కృతిక రాజకీయ చరిత్ర పై మీ వ్యాసాలు ప్రచురించాలంటే సంప్రదించండి
research@csisindia.com

For publishing your articles on Socio Cultural political and Economic history of Dakshinapatha please contact
research@csisindia.com
Contact : +917075881925

